

"Cal protegir espais a prop de les ciutats com a reserves de sòl estratègic pel proveïment d'aliments"

Periodista

ALBERT PUNSOLA(AUTOR/ALBERT-
PUNSOLA-44)

**Arnau Queralt és
director del Consell
Assessor per al
Desenvolupament
Sostenible (CADS) ,**

president del consell de direcció de la xarxa European Environment and Sustainable Development Advisory Councils (EEAC), membre del grup d'experts en canvi climàtic de la Unió per a la Mediterrània i membre del comitè impulsor del grup d'experts en canvi climàtic a la Mediterrània (MEDECC).

És, sens dubte, un dels professionals amb una visió més clara i global dels reptes als que, en matèria d'adaptació, Catalunya haurà de fer front en els propers anys. Ens explica en aquesta entrevista l'estratègia subjacent a les polítiques d'adaptació al canvi climàtic, unes polítiques que han d'assumir necessàriament la complexitat, la flexibilitat i la visió a llarg termini. Amb aquesta entrevista Sostenible.cat inaugura un especial sobre Adaptació al Canvi Climàtic per oferir reflexions i eines estratègiques a tècnics i ciutadans en la complexa i necessària tasca de l'adaptació.

Fa uns anys, a l'entorn del canvi climàtic, sentíem a parlar més de mitigació que d'adaptació. Per què darrerament l'adaptació sembla haver pres més protagonisme?

Perquè els efectes del canvi climàtic s'estan posant damunt de la taula de forma clara i manifesta. Estem veient inundacions en llocs on no era habitual que es produïssin, com el Regne Unit i constatem que el 2015 i 2016 han estat anys en què les temperatures s'han situat per sobre la mitjana. Són senyals que ens diuen que el canvi climàtic és un fet i això ens porta, sense reduir els esforços en mitigació, a avançar de forma decidida en l'adaptació.

De fet, els governs es plantegen polítiques i actuacions d'adaptació molt visibles, com ara la construcció d'infraestructures per minimitzar riscos concrets, però també a un nivell molt més estratègic i a llarg termini. Per exemple, les polítiques que estan impulsant alguns governs per garantir el subministrament d'aliments a les seves poblacions en els propers anys perquè aquesta qüestió estarà afectada pel canvi climàtic. En aquest àmbit concret cal pensar en les afectacions locals a l'agricultura però també a escala global ja que els països no són compartiments estancs i n'hi ha que depenen força de l'exterior en aquest aspecte. Aquest exemple ens dona la dimensió de la complexitat que hem d'afrontar.

"La gestió de l'adaptació ha de ser dinàmica per definició"

Suposo que, davant d'aquesta complexitat, no seria massa recomanable establir una planificació de l'acció rígida.

No podem tenir un full de ruta tancat perquè el medi reaccionarà i evolucionarà d'una manera que no sempre

podem preveure amb precisió. Per tant, la gestió de l'adaptació ha de ser dinàmica per definició. Un bon exemple que il·lustra aquesta reflexió el tenim en els espais naturals protegits, que en l'actual context tenen una superfície ben delimitada i estàtica, entre espais urbans, agrícoles i altres espais no protegits. Aquests espais els hem acotat en un

àmbit concret i els hem protegit en el passat pels seus valors ambientals. Ara bé, si aquestes valors ambientals muten pel canvi climàtic, la situació ja no és la mateixa que ens va fer decidir en el seu dia a favor d'un estatus especial per aquests espais. Seguint aquest argument, podria ser que altres indrets adquirissin valors ambientals que considerem dignes de protecció i aleshores la ubicació dels espais protegits, tal com ara la coneixem, podria haver-se de reconfigurar.

Un altre exemple en la mateixa línia seria la necessitat de protegir espais a prop de les ciutats com a reserves de sòl estratègic per la proveïment d'aliments. La conclusió és que cal tenir una visió del territori que ens permeti ser molt flexibles i, per tant, hem de tenir una planificació i uns instruments de gestió que ens facilitin aquesta flexibilitat. La clau de les polítiques adaptatives està en una combinació entre l'observació detallada del que està passant i l'aplicació del principi de precaució.

"La clau de les polítiques adaptatives està en una combinació entre l'observació detallada del que està passant i l'aplicació del principi de precaució"

A priori sembla un repte força difícil...

Evidentment que no és fàcil, perquè estem intentant gestionar la transició d'un present ja prou complex cap a un futur sobre el qual tenim alguns indicis de que serà més complex, sense saber ni la velocitat dels canvis ni exactament quins canvis es produiran en cada punt

concret del territori. A més, alguns dels canvis tenen i tindran efectes sinèrgics, és a dir que una petita variació combinada amb una altra pot generar una transformació molt més gran que els efectes que tindria cadascuna per separat.

Catalunya compta amb una Estratègia d'Adaptació pròpia (ESCACC) per al període 2013-2020, quins serien els pilars bàsics d'aquesta estratègia i quin és el seu nivell d'aplicació o desplegament?

Efectivament. I vull destacar que és una de les primeres estratègies que es van adoptar a escala europea. És un punt important. El segon element és que parteix d'una bona diagnosi de com estava el canvi climàtic a Catalunya el 2012, amb l'anàlisi de diferents sectors en clau de vulnerabilitat. A partir d'aquesta fotografia d'un moment concret, i considerant les tendències de futur, es van establir un seguit de línies i de mesures estratègiques de caràcter interdepartamental.

Un altre aspecte rellevant és que l'ESCACC ha aconseguit generar projectes concrets com, per exemple el [LIFE-MEDACC](http://medacc-life.eu/ca) (<http://medacc-life.eu/ca>) amb l'objectiu de provar solucions innovadores orientades a adaptar els nostres sistemes agroforestals i urbans als impactes del canvi climàtic en l'àmbit mediterrani. Dins aquest projecte s'ha estudiat, entre altres coses, com es poden veure afectades diverses conques fluvials de Catalunya i com això pot

afectar també l'agricultura. En el cas de la conca de la Muga ha servit perquè es comenci a plantejar un sistema de gestió de l'aigua en què tots els actors de la conca hi pugin participar. En resum, l'ESCACC s'està aplicant i va en la bona direcció.

"Cada municipi pot confeccionar una llista dels factors de risc que l'afecten i prioritzar les seves decisions"

I quina creu que pot ser l'efectivitat de l'ESCACC a l'hora de disminuir la vulnerabilitat del territori?

Precisament un altre projecte que ha nascut en el marc d'aquesta estratègia és el desenvolupament d'una eina ([http://sostenible.cat/noticia/completat-el-primer-estudi-](http://sostenible.cat/noticia/completat-el-primer-estudi-que-avalua-el-grau-de-vulnerabilitat-dels-municipis-catalans-al)

[que-avalua-el-grau-de-vulnerabilitat-dels-municipis-catalans-al](http://sostenible.cat/noticia/completat-el-primer-estudi-que-avalua-el-grau-de-vulnerabilitat-dels-municipis-catalans-al)), que ajuda a quantificar el grau de vulnerabilitat al canvi climàtic dels municipis catalans a partir d'indicadors i que pot servir d'orientació per a l'acció local en aquest camp. Així cada municipi pot confeccionar una llista dels factors de risc que l'afecten i prioritzar les seves decisions.

Com es pot fer per coordinar en el camp de l'adaptació l'acció entre els diferents actors de l'administració?

Des del CADS sempre defensem que cal compartir visions. És molt fàcil parlar de la importància de la coordinació però, o és real, o no es pot anar endavant. Si som capaços de compartir aquestes visions de caire general, aleshores tota la feina dels actors que estem en aquest context al nivell que sigui tindrà coherència. Es tracta d'evitar que hi hagi actuacions de la Generalitat que els municipis no coneguin, o que els municipis prenguin iniciatives interessants però que no puguin acabar de desenvolupar perquè depenen de polítiques d'àmbit superior, o fins i tot que un municipi faci una acció sense coordinar-se amb el del costat.

"La Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat, que ha fet una feina molt important de conscienciació i d'assistència tècnica als municipis"

Afortunadament penso que estem anant pel bon camí en aquest repte gràcies a la iniciativa tant de la Generalitat de Catalunya com del món local. I, en aquest sentit, m'agradaria destacar la Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat, que ha fet una feina molt important de conscienciació i d'assistència tècnica als municipis. I això

s'ha notat en moltes qüestions, per exemple, en el fet que Catalunya ha estat un dels indrets d'Europa on més municipis s'han adherit al [Mayors Adapt](http://mayors-adapt.eu/) (<http://mayors-adapt.eu/>). Això vol dir que el món local ja està coordinat i al mateix temps la Generalitat també està implicada en el Pacte d'Alcaldes. La coordinació és perfecta al 100%? Mai no es pot dir això, però sí que totes les administracions ha fet avenços clars en la bona direcció.

És prou conegut que l'Oficina del Canvi Climàtic vetlla per a la integració de la mitigació i l'adaptació al canvi climàtic en les polítiques sectorials, però quina ha estat i és la contribució del CADS a la preparació del país en l'àmbit de l'adaptació?

El CADS és un òrgan assessor del govern i, per tant, no té responsabilitats executives en les polítiques de canvi climàtic. No obstant això, tenim entre les nostres funcions analitzar i formular propostes en relació a la **polítiques estratègiques per al desenvolupament sostenible** impulsades pel Govern, especialment les relatives al canvi climàtic, però també l'energia, l'aigua, la seguretat alimentària, i l'economia verda.

"Aviat tenim previst presentar el Tercer Informe sobre Canvi Climàtic a Catalunya on han contribuït 150 experts procedents d'universitats i centres de recerca catalans, que ens han ajudat a fer la "fotografia" de l'estadi de coneixements actuals sobre el canvi climàtic"

El CADS, a través del seu director, participa a les reunions de la Comissió interdepartamental de canvi climàtic de la Generalitat de Catalunya i també ha anat informant sobre les diferents iniciatives del govern en aquest camp. M'agradaria destacar els nostres informes sobre la futura llei de canvi climàtic, actualment en fase de tramitació al Parlament de Catalunya, i l'informe sobre com s'hauria d'integrar la gestió dels riscos associats al

canvi climàtic en la planificació d'emergències (elaborat l'any 2012 i accessible a través de la nostra [pàgina web](http://cads.gencat.cat/ca/informes/informes-per-ambits-tematics/canvi-climatic/) (<http://cads.gencat.cat/ca/informes/informes-per-ambits-tematics/canvi-climatic/>)).

A partir d'aquí, en tots els nostres informes integrem, d'una manera o una altra, recomanacions relacionades amb el canvi climàtic i a més intentem promoure el debat entre Govern, experts i actors socials i empresarials sobre els efectes del canvi climàtic en sectors concrets, com el turisme. Finalment, aviat tenim previst presentar el Tercer Informe sobre Canvi Climàtic a Catalunya que hem elaborat, conjuntament amb altres instàncies, i on han contribuït 150 experts procedents d'universitats i centres de recerca catalans, que ens han ajudat a fer la "fotografia" de l'estadi de coneixements actuals sobre el canvi climàtic.

Quins són els indrets més vulnerables de Catalunya en relació als escenaris climàtics previstos per als propers anys?

Tot el país pot presentar afectacions en els propers anys, però sí cal destacar algunes zones serien bàsicament el

"Tot el país pot presentar afectacions en els propers anys, però les zones més vulnerables serien bàsicament el litoral, amb especial èmfasi amb els deltes, i les muntanyes"

litoral, amb especial èmfasi amb els deltes, i les muntanyes. En aquest darrer cas tenim previsions que parlen d'increments de 4-5 graus d'aquí a finals de segle i això canvia molt les condicions de vida als ecosistemes de les muntanyes ja siguin prats, boscos... A Catalunya, com és prou conegut, una part majoritària del territori, un 60%, és superfície forestal i ja tenim [estudis que estan](#)

[posant en relleu les afectacions](http://blog.creaf.cat/noticies/canvibosc-divulga-levidencia-cientifica-dels-efectes-del-canvi-climatic-sobre-els-boscos-catalans/) (<http://blog.creaf.cat/noticies/canvibosc-divulga-levidencia-cientifica-dels-efectes-del-canvi-climatic-sobre-els-boscos-catalans/>) derivades del canvi climàtic; però n'hi ha d'altres, com l'increment de l'evotranspiració dels vegetals, o la reducció de les precipitacions. En el cas dels boscos, per exemple, ens hem de plantejar com podem fer que el model d'explotació forestal actual s'adapti als canvis.

L'economia sens dubte també es veurà afectada. Creu que tenim una estructura econòmica prou resilient?

És evident que el canvi climàtic pot tenir afectacions en el sector turístic tant en el litoral com en la muntanya i aquest és un sector clau per la nostra economia. Un altre sector molt potent és l'agroalimentari i aquí em consta que s'està fent molta recerca per desenvolupar nous conreus més resistents a la sequera, o per millorar l'eficiència en el reg, per exemple.

En paral·lel a les mesures d'adaptació i d'increment de la resiliència en sectors on els efectes del fenomen són directes, el que hem de fer és accelerar la transició cap a un nou model econòmic menys dependent dels combustibles fòssils i que tingui com a horitzó l'economia circular que, a través de nous fluxos de materials permeti reduir l'impacte sobre els recursos. Això millorarà l'estructura econòmica del país en general i la farà més diversa i més competitiva.

"El que hem de fer és accelerar la transició cap a un nou model econòmic menys dependent dels combustibles fòssils i que tingui com a horitzó l'economia circular. Això millorarà l'estructura econòmica del país en general i la farà més diversa i més competitiva"

I en el cas concret del turisme, quin tipus d'iniciatives es poden emprendre?

N'hi ha una que val la pena remarcar que és la del Port de la Selva. Es tracta d'un municipi que a l'estiu multiplica per molt la seva població habitual i té problemes de proveïment d'aigua. Aquest any, gràcies al finançament de la Unió Europea, ha aconseguit injectar l'aigua que surt de la depuradora a l'aqüífer local, que és d'on extreu l'aigua de boca. És un model de cicle tancat que és un

bon exemple de resiliència i d'adaptació.

Catalunya està preparant una Llei de Canvi Climàtic que previsiblement serà aprovada el 2017. Per què és necessària una llei? No seria suficient amb les polítiques i estratègies actuals?

Efectivament, Catalunya ja disposa d'un marc de planificació per a mitigació i per a adaptació, però la llei fixa els elements vertebradors de la política de canvi climàtic que són independents de qui governi en un moment determinat. Com he dit abans, l'adaptació haurà de ser necessàriament variable segons com evolucionin les coses, però és molt important que es mantinguin unes grans directrius. La llei, per tant, crea una estructura que vertebrava les polítiques climàtiques, amb vocació d'estabilitat en el temps, i que permet que la planificació en matèria de mitigació i d'adaptació al canvi climàtic pugui anar introduint els canvis pertinents en cada moment. És important remarcar que la creació d'aquesta estructura, d'aquest marc general de compromís, és un element que estabilitza els objectius i les polítiques climàtiques del govern de Catalunya a curt i mitjà termini. Aquesta és una fortalesa que no tenen en altres països del món, on alguns candidats a la presidència dels seus governs, ja sigui per convicció o per oportunisme, volen inhibir-se respecte al canvi climàtic.

"La Llei de Canvi Climàtic crea una estructura que vertebrava les polítiques climàtiques, amb vocació d'estabilitat en el temps, i que permet que la planificació en matèria de mitigació i d'adaptació al canvi climàtic pugui anar introduint els canvis pertinents en cada moment"

Diria que l'acció del govern català en aquest àmbit està ara mateix alineada amb la dels països més avançats?

Jo crec que tant el govern de Catalunya com els governs locals del nostre país van començar a pensar en el canvi climàtic i específicament en l'adaptació molt abans que altres països. Crec que estem alineats amb els avançats.

En alguns països s'ha anat més lluny en relació a polítiques concretes, molt relacionades amb la situació particular que viuen. Per a exemple, a Singapur el sistema de cicle d'aigua regenerada que explicava abans en relació al Port de la Selva és el que funciona per a un país de més de 5 milions d'habitants. L'estat de Califòrnia també ha avançat molt en aquest mateix àmbit com l'adaptació a les sequeres cada vegada més recurrents. Vull remarcar, però, que després de la pitjor sequera nostra, la del 2008, els catalans van baixar el seu consum al voltant 100 litres per persona i dia i no l'han tornat a augmentar en moments de més abundància, de manera que la moderació ha quedat interioritzada com a hàbit. El consum d'aigua per persona a Califòrnia és molt més elevat.

Sembla que per fi el Canvi Climàtic ha entrat en l'imaginari col·lectiu però ho ha fet d'una manera genèrica. No sé si el gran públic coneix l'abast dels acords i les diferències entre mitigació i adaptació. Com es podria millorar la divulgació en aquest sentit?

Caldria tenir en compte primer els destinataris dels missatges. Les persones que viuen en un medi on els efectes del canvi climàtic es poden percebre directament sobre el paisatge o l'entorn més immediat no són les mateixes que viuen en un medi eminentment urbà, on el contacte amb la natura és més remot (agafant l'exemple de l'aigua, i si em permet l'expressió, aquest contacte amb el recurs es fa únicament a través de l'aixeta). Cal, per tant, reforçar la sensibilització i l'educació d'aquesta població. Però no és una qüestió senzilla.

"Seria important poder anar oferint un degoteig més constant d'informació, com estan fent alguns mitjans en altres països, per poder generar més consciència"

Com el lector sabrà, durant la cimera de París es va fer molt d'èmfasi en els 2 graus, és a dir, que caldria fer tots els esforços perquè la mitjana de la temperatura global no pugés per damunt d'aquest límit. Però el conjunt de la població no pot valorar si aquests dos graus són o no són tan importants. De fet, en alguns països del món la

població veu com un fet positiu que, gràcies a l'increment de temperatura, es puguin plantar vinyes o oliveres on fins ara no era possible. Centrem l'adaptació de vegades en estratègies molt infraestructurals -ja ho he dit a l'inici de la conversa- però ens hauríem de preguntar si els ciutadans entenen bé que estem vivint un procés de canvi, i actuar en conseqüència. Cal persistir en la pedagogia a l'escola i als mitjans de comunicació. Un apunt final: al nostre país el tractament mediàtic de les qüestions climàtiques es relaciona molt sovint amb esdeveniments puntuals, com cimeres o catàstrofes. Seria important poder anar oferint un degoteig més constant d'informació, com estan fent alguns mitjans en altres països, per poder generar més consciència.

Ara esmentava la COP21 de París, vostè se sent més optimista respecte a com la societat internacional està enfocant la qüestió del canvi climàtic, després d'aquesta cimera?

En el cas de l'acord que es va arribar a París (http://canviclimatic.gencat.cat/web/.content/home/politiques/acords_internacionals/Acord_de_Paris/acord_paris_maquetacio-v2_final.pdf) en menys d'un any entra en vigor (4 de novembre) cosa que no va passar en el cas de Kioto. Xina i els EUA, els grans emissors, són dins de l'acord. Des d'un punt de vista legal, la força vinculant que tenia Kioto és menor

en aquest cas, però la flexibilitat ha permès que pràcticament tota la societat internacional sigui present en el compromís. No tenim tota la resposta que faria falta al canvi climàtic encara, però sí més capacitat de resposta de la que havíem estat capaços d'assolir fins el moment. Per tot plegat la meua valoració és positiva.

Categories: [Canvi climàtic](/categories/canvi-climatic) (/categories/canvi-climatic)

Etiquetes: [adaptació](/etiquetes/adaptacio) (/etiquetes/adaptacio)

Share 0

Tuit

 (<https://plus.google.com/share?url=https%3A//www.sostenible.cat/entrevista/cal-protegir-espais-a-prop-de-les-ciutats-com-a-reserves-de-sol-estrategic-pel-proveiment>)

 (<https://www.sostenible.cat/print/entrevista/cal-protegir-espais-a-prop-de-les-ciutats-com-a-reserves-de-sol-estrategic-pel-proveiment>)

Relacionats

Notícia

Adaptar-se al canvi climàtic a Ontinyent (/noticia/adaptar-se-al-canvi-climatic-a-ontinyent)

El municipi tornarà al riu el seu espai enderrocant 40 habitatges

(/noticia/adaptar-se-al-canvi-climatic-a-ontinyent)
El Clariano desbordat inunda el barri de Cantereria a Ontinyent

El canvi climàtic ha demostrat que la natura acaba reclamant el que és el seu espai vital, i no només passa a la costa, també passa a l'interior. A *Vora Riu, no faces riu*, aquesta dita valenciana de la

saviesa popular no sempre ha estat escoltada, com en el cas d'Ontinyent (València), on els veïns de barri Cantereria viuen amb angoixa cada crescuda del riu Clariano, que passa a prop de casa i que els obliga a ser desallotjats amb freqüència.

Notícia

L'ACA destinarà més de 50 MEUR en restauració de rius i reparació d'infraestructures del cicle de l'aigua afectades pel temporal Gloria (/noticia/laca-destinara-mes-de-50-meur-en-restauracio-de-rius-i-reparacio-dinfraestructures-del-cicle)

(/noticia/laca-destinara-mes-de-50-meur-en-restauracio-de-rius-i-reparacio-dinfraestructures-del-cicle)

Entre d'altres partides, es destinaran 10 MEUR en ajuts per a reparar infraestructures d'abastament en alta; 8 MEUR per a reparar danys de la xarxa ATL; 24 MEUR en actuacions d'adequació de les lleres i 6,6 MEUR per a reparar danys en sistemes de sanejament. En total estan previstes prop de 620 actuacions en lleres fluvials; 280 a la demarcació de Girona, 250 a Barcelona, 12 a Tarragona, 27 a Terres de l'Ebre i 50 a la demarcació de Lleida.

Notícia

La Diputació de Barcelona destina 8M d'euros a ajudar municipis del Maresme després del Glòria (/noticia/la-diputacio-de-barcelona-destina-8m-deuros-a-ajudar-municipis-del-maresme-despres-del)

(/noticia/la-diputacio-de-barcelona-destina-8m-deuros-a-ajudar-municipis-del-maresme-despres-del)

D'aquests 8 milions, 5 corresponen a una partida que ja té a punt aquesta administració per atendre peticions dels municipis per fer front a despeses que haurien d'assumir des dels ajuntaments. Els altres 3 milions serviran per arranjar elements que són competència de la pròpia Diputació, com algunes carreteres

Butlletí

Correu electrònic *

Subscriu

[Enviaments anteriors \(/newsletter/sostenible\)](/newsletter/sostenible)

(/)

Revista de la **xarxa** de ciutats
i pobles cap a la sostenibilitat

Diputació
Barcelona

<http://www.diba.cat>

[Arxiu \(/arxiu\)](/arxiu)

[Continguts per categoria \(/tagclouds/chunk/3\)](/tagclouds/chunk/3)

[Continguts per etiqueta \(/tagclouds/chunk/1\)](/tagclouds/chunk/1)

[Continguts per municipi \(/tagclouds/chunk/2\)](/tagclouds/chunk/2)

[Avis legal \(http://www.diba.cat/avislegal\)](http://www.diba.cat/avislegal)

[Contacte \(/formulari/contacte\)](/formulari/contacte)

[RSS \(https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=\)](https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=)

<https://www.facebook.com/Sosteniblecat-146513494888>

<http://www.twitter.com/xarxasost>

<http://youtube.com/xarxasost>

[\(rss.xml\)](#)